

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

Quæst. I. De dominio proprietatis diuino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

rum proprietatis, alterum iurisdictionis est. Illud dicitur dominium specialiter dictum, ut à Regno distinguitur. Dominium proprietatis est, potestas *utendi re pro libito sine iniuria alterius etiam venientis*. Dominium iurisdictionis, est potestas *legitima ius dicendi in alios*. Unde superiores omnes passim domini dicuntur. Quod si potestas hæc suprema in aliquo ordine sit, ac proinde in eo superiorem potestatem non habeat regia potestas, & Regnum est. Posui autem ultimo huius controuersia loco post disputationem de omnipotentia Dei nonam hanc de dominio Dei disputationem: quia dominium omne Dei præsertim, quod proprietatis est, in libera rerum à Deo creatione, & conseruatione fundatur, ut patet ex dictis controuersia 2. de Incarnat. ac proinde in eius omnipotentia. Licet autem creatio, & conseruatio rerum videatur ad hanc potestatem requiri: tamen non requiritur ad potestatem ex parte Dei, seu dominium purum, sed solum ad possessionem, quæ quidem relatiua uere est, & extremorum existentiam requirit: ac proinde attributum domini Dei non est in actu primo, sed in actu secundo. Et quidem uerum est, neque dominium proprietatis, neque iurisdictionis irrationalibus posse competere, ac proinde disputatio hæc alias de prædicatione intellectui, & uoluntati, siue de scientia, & uoluntate uidetur necessario supponere: quia uero horum integram unumquodque controuersiam requirit, prædicata hæc supponenda ut certa hic sunt, ne disputationem de dominio ab omnipotentia, quæ eius fundamentum est, tam longè diuidamus, ut capacitatem subiectiuam illius tam longo examine in Deo prius statuamus.

QVÆSTIO I.

De Dominio proprietatis diuino.

De dominio hoc uidendum est, an Deo conueniat? Quibusque titulis: atque eius præ creatis dominis reliquis excellentia.

CERTAMEN I.

Dominium proprietatis Deo competere
erga purè creata omnia, &
ultra certissimum est.

1. Quoad creata omnia, quæ de facto sunt est conclusio de fide: frequentissimè enim in Scriptura, & se dominum appellat Deus, & à Prophetis, & sacris scriptoribus appellatur. Omniaque creata Domini esse dicuntur. Psalm. 23. *Domini est terra, & plenitudo eius orbis terrarum, & uniuersi, qui habitant in eo.* Psalm. 49. *Si esuriero non dicam tibi: meus est enim orbis terra, & plenitudinem eius tu fundasti: Aquilonem, & mare tu creasti.* Ex hoc dominio omnia Deo seruire dicuntur, sine inanimatorum exceptione, in quibus larga solum quædam, licet propria, seruitus esse potest: cum strictæ seruitutis solum rationales creature capaces sint: ac proinde de his strictissima seruitute Deo seruire, atque in Dei seruis censeri. Primum constat ex Psalm. 118. *Ordinatione tua perseruiat dies: quoniam omnia seruiunt tibi.* Secundum ex Iob 4. *Ecce, qui seruiunt ei, non sunt stabiles: & in Angelis suis reperit prauitatem.* Et 1. ad Timoth. 6. *Rex Regum, &*

Dominus dominantium. Dicitur sicut in Apocalyp. Dixi autem dominum Dei ad omnia pure creata extendi, ut Christi humanitatem, seu Christum, etiam, qua hominem, à stricto Dei dominio proprietatis, atque à correlata propria seruitute secluderem ob rationes datas controuers. de incarnat. quarum proinde repetitione abstineo.

2. Probari solet hæc conclusio ex multiplici titulo, qui in Deo ad dominium, atque in creaturis ad seruitutem eius est: generalissimè ad creaturas aliquando existentes sunt, titulus creationis, & conseruationis. Si enim ex eo, quod bello capti perimi ab hoste possunt, & tamen seruantur, iure naturali gentium in captis uictis seruitus, atque in capientibus uictoribus dominium proprietatis suboritur, ut controuers. de incarnatione ostendebamus: Porro iure in creatis omnibus, quæ Deus, non solum libere conseruat, cum posset pro suo arbitratu destruere: sed & cum non erant liberè etiam, & omnino gratuito è nihilo sui producti, stricta, & propria seruitus, atque in Deo ita eas producente, & adseruante dominium proprietatis adnascitur. Hoc Dei in creata omnia eis titulis dominium expressit aperte uerbis recitatis numero primo, Psalm. 23. *Domini est terra, & plenitudo eius, orbis terrarum, & uniuersi qui habitant in eo.* Rationem statim Pfalter subdit: *quia ipse super maria fundauit eum, & super flumina preparauit eum.* Elther. 13. *Tu fecisti calum, & terram, & quicquid cali ambitu continetur, dominus uniuersorum tu es.* Ad Roman. 9. *O homo, tu quis es, ut ressondeas Deo? seu rationem factorum ab eo exiges.* Nunquid dicit figmentum ei, qui se fingit: quid me fecisti sic: an non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere, aliud quidem uas in honorem, aliud uero in contumeliam. Quod argumentum à minori titulo ad maiorem deducitur, ac proinde efficacissimè probat. Nam nec figmentum ita essentialiter, neque ita adequatè, & totaliter à figulo pendet, sicut creatura à Deo. Nam & ab alio effingi posset: & non nisi ex massa argillæ supposita posset ab illo efformari.

3. Porro creata omnia ita essentialiter à Deo pendere in fieri, ut sine ipsius actiue concursu nihil fieret expressum est Ioan. 1. *Et sine ipso factum est nihil*, quoad conseruationem uero ex eadem essentiali dependentia facit etiam constare, si enim creaturarum absolutum esse essentia, & entitate sua à Deo dependens est, quantum erit earum esse absolutum dependentia à Deo necessario erit: ac proinde in conseruari etiam necessario dependebit à Deo earum absolutum esse, neque in hoc ulla est inter Doctores scholasticos, qui hæcenus scripta sua uiderunt, controuersia. Nam licet Durandus singulariter, imo temere iuxta nonnullos, censeat, Deum ad omnia immediatè non concurrere, tamen ad ea, ad quæ immediatum eius concursum admittit, scilicet materiam primam, & substantias per se subsistentes, non solum in fieri, sed etiam in conseruari ad eas concurrere, atque ad ea, ad quæ mediatè in fieri concurrunt etiam in conseruari mediatè concurrere facitur, ut patet ex eius doctrina in 1. d. 37. quæstione prima, quare nullam in creaturarum dependentia à Deo in conseruari, & earum ab ipso dependentia in fieri differentiam recognoscit. Imo eandem ueritatem de rebus, in conseruari etiam dependentia à Deo asseruit sunt Philosophi Platonici, qui dicebant, mundum pendere à Deo, sicut lumen à sole, & umbram à corpore teste Marfilio Ficino 2. Theolog. Platonie. capite septimo, & Aristotel. primo, de celo capite nono, sub finem scribens. *Ab æterno, & immortalis auro dependere esse, & uitalius perfectius, aliis obscurius, &c.* Vt bene expendit Scaliger exercitationibus contra Cardanum.

4. Atque ut ex ratione facta constat, nisi essentialis dependentia in sui existentia, & absoluto esse creaturarum à Deo negetur, earum ab illo conseruatio negari minime potest. Ea uero negata & à se, & ab alio quouis esse, ac fieri poterunt, quin à Deo. Neque maior repugnancia inuenitur potest in eo, quod creata à se, ac non à Deo hiant, quam in eo, quod non à Deo conseruentur.

Secundo

Secundo inferitur, minus pendere creatura Deo, quam adus vitales à viuentibus: plantæ, & animalia à celo, & sole. Inferitur tertio: effectus non magis à Deo, quam à causis particularibus pendere: ab utroque enim in fieri indissolubiter pendens, quare nō à Deo in conseruati pendere non magis à Deo pendebunt. Quarto mundus non pendebit à gubernatione Dei, nisi ratione primæ conditionis, quæ rebus, ut se tueantur, & feruent vires, & facultatem indidit. Vnde non magis à Deo pendebit, quam artefactum quoduis firmiter extructum ab artifice: ac proinde, pene otiosus in mundo esset Deus. Denique nullam substantiam creatam totalem, imo, neque materiam primam, posset Deus destruere. Neque enim potest subtractione concursus conseruatiui, quem in opposita sententia negante Deo rerum conseruationem non præstat, neque productione alicuius incompossibilis repugnantis cum illis in rerum natura, atque eorum destructiui, ut patet. Substantiæ enim substantiam penitere non potest, ut omnibus patet. Supponuntque Patres Concilij Francfortensis respondentes Felicianismo ciuidam, ut vidimus ac rerulimus d. procm. de Trinit. & Incar. q. 2. cett. 5.

5. Sed veritatis eiusdem, firmior adhuc, ex scriptura, & Patribus fundamenta habentur. Sapien. 11. *Quomodo possit aliquid permanere, nisi tu voluisses* : posset autem permanere, si ab eius voluntate omnium conseruatio penderet. Quod autem additur: *aut quod à te vocatum non esset conseruaretur* : non ideo est, quia ea solum ratione, qua primo facta, & vocata, seu euocata ex nihilo sunt, à Deo conseruata dicantur: sed quia permanentia, & conseruatio rerum præter influxum, anteaquam primam earum existentiam concernat: ac proinde rerum quod conseruatio dicit à Deo esse his verbis adiunctis ostenditur. Ad Hebr. 1. *Per filium fecisse sæcula Deus dicitur*. In quo rerum permanentia, duratio, & conseruatio continetur. Secundo hæc rerum dependentia à Deo in conseruati continentie vasis, quo fluida tenentur, ne dissoluantur, effluant, & pereant, metaphora appositissima nobis explicatur Sap. 1. *Spiritus Domini replent orbem terrarum*: & hoc, quod continet omnia, scientiam habet vasis, qua, inter alias, præstet id nobis docere. Origin. 2. Petri. *Quomodo in Deo viuimus, mouemur, & sumus* : nisi, quia virtute sua vniuersum constringit: & continet mundum? infra: *vniuersum mundum virtutis sue plenitudine replet, & continet*. Damasc. 1. fid. orth. c. 3. Creatura connexio, conseruatio, & gubernatio docet nos Deum esse, qui illud vniuersum conseruat, & continet, & prouidentia sua regit. Idem docet c. 16. & Hieron. epist. ad telephum, & Augustin. 4. de Genes. c. 12. ex quo Propter. sent. 277. illud pendens. *Pater meus usque modo operatur*, aut. Continuationem quandam operis eius, qua simul omnia continet, & administrat, ostendit. Sed omnium illustissime Dionys. 10. de diu. nom. dicitur, quod si omnium sedes, omnia continens, & completens, & conuictu stabilis, fundans, atque constringens, & vniuersum in se insubibile præstans: & ex se voluit ex omni tenente radice, cuncta producent, atque ad se, ut ad emittentes suum vniuersa conuertens, & continens, ut omnia sedes omni capax: omnia contenta vna præcedenti connexioni communi reens, neque sinens ea sibi exidere, ne tanquam exaltissimo domicilio mora disperiant. Denique Anselm. illud ad Colos. 1. *Omnia in ipso constant*, ita exponit, *Quia sicut omnia creauit, omnia continet, & regit. Omnia in ipso constant, quia secundum immensitatem incircumscripta, & incomprehensa diuinitatis eius. Omnia sunt intra ipsum, & ne in nihilum redeant, per eum conseruantur*. Chrys. homil. 2. in Epist. ad Hebr. *Illud portant omnia*, ex c. 1. Sic edisserit ferereque omnia, id est, gubernet omnia, siquidem cadentia, & ad nihilum tendentia continet. Idque magis, quid creatione esse ait. Nam in faciendo rerum quidem essentia producta sunt: in continendo vero ea, quæ facta sunt, ne ad nihilum redeant continentur. Quæ etiam habentur in commentario, quod Ambrosio tribuitur, in Haimoue, Theophylacto, & alio.

6. Alia metaphora æque illustri mantentionis diuinitatis, qua vniuersa creata tenent, ne decendant, eorum à

Christoph. de Ortega, de Deo Pao. Tomus I.

Deo conseruatio explicatur à Psalmista verbis illis Psal. 118. *si ascendero in calum, tu illic es: si descendero in infernum ades. Etenim illuc manus tua deducet me, & tenebit me dextera tua*. Ab Augustino, & Prospero ubi proxime immediatis hæc ante recitata verbis. *Creatoris omni tenentis omnipotentia causa est subsistendi omni creatura: quæ virtus, si ab eis, quæ condidit regendis ali quando cessaret, simul omnium rerum species & natura cerneretur*. A Dionys. proxime recitato verbis illis. *Omnitener radice*, quod alij: *Omnipotentem* vertunt: cum tamen vox græca *παραστησας*. Omnipotentem potius, quam Omnitentem aequalcat. Huic valde metaphora sustentationis, & portationis omnium conseruatio eundem creatorum à Deo traditur à Paulo verbis de Dei filio immediate sequentibus recitata ex prima, ad Hebr. quæ sic habent: *qui, cum sit splendor gloria, & figura substantia eius, portauitque omnia verbo virtutis sue, &c.* quem locum ita exponit Anselmus. *Id est sursum tener, ne decendant, & in nihilum reuertantur, unde creata ab ipso fuerant: & sustentat ea, non labore, & difficultate, sed imperio sua potentia*. Idem significatur illis ad Colos. 1. *Omnia in ipso constant*, ad quæ Chrysost. homil. 3. in eam epist. legens: *In ipsum pendunt*, ita scribit, scilicet: *in ipsum pendet omnium hypostasis*. Non solum ipse ea ex nihilo ad hoc, ut essent, produxit, sed, & idem ipse, nunc quoque, ea conseruat, & tueretur ita, ut, si ipsius cura destituerentur mox perirent, & corrumperebantur. Additque: non crassiori conseruandi, sed subtiliori in ipsum pendendi vocibus Apostolum vltum: quia dimittat ad ipsum annuere, & inclinari satis est ad conseruandum. Bernard. præfat. in Psal. *Qui habitat, illud: portant omnia*. Sic expendit. *Quid enim timendum nobis, si ad sit, qui portat omnia? Quid est, quod totam terram molem sustinet? & vniuersus orbis, cui innititur? Nam si est aliquid, quod sustinet omnia, ipsum à quo sustinetur? Non inuenitur, nisi virtus verbum omnia portans. Verbo enim Domini cali formati sunt, &c.* Hugo de Sanct. Viç. 1. erudit. Theolog. Nec sine eo potest aliquid subsistere, etiam per momentum ex omnibus quæ fecit: quia omnia continet, & penetrat, & à nullo continetur. Bernard. item 5. de consider. In quo omnia, non quasi in loco, sed quasi in virtute. Et serm. 6. in dedicat. Eccles. *Est in omni loco, omnia vniuersaliter continens, omniaque disponens*. Gregor. Mag. 17. moral. capite 18. metaphora illa mantentionis rem nobis ita explicuit. *Cuncta ex nihilo facta sunt: eorumque essentia rursum in nihilum tenderet, si eam author omnium regimini manuteneret*. Dixerat autem paulo superius. *Sunt enim hæc omnia, sed principaliter non sunt: quia in semetipsis minime subsistunt: & nisi gubernantis manuteneantur: esse nunquam possunt*. Vtraque vero continentie, & sustentationis metaphora ad rem explicandam fuit usus 2. Moral. cap. 12. ad illa verba. *Cælum palmo metiens, & terram pugillo concludens*. Ostenditur, inquit, quod ipse sit circumquaque rebus cunctis, quæ creauit exterior. Per sedem ergo cui præsidet intelligitur esse interior, supraque: per pugillum, quo continet exterius subterque signatur: quia enim ipse manet intra omnia, ipse extra omnia, ipse supra omnia, ipse infra omnia. Et superior per potentiam, & inferior per sustentationem, exterior per magnitudinem, interior per subtilitatem: sursum regens, deorsum continens, extra circumdans, interior penetrans. Nec alia parte superior, aut alia parte exterior, atque alia manet interior: sed vnus idemque totus vtrique præsidendo, sustinens sustinendo, præsidens, &c.

7. Idipsum continua Dei in rebus, operatione, influxu, subministratore traditur Ioan. 5. *Pater meus usque modo operatur, & ego operor*. Conseruatione scilicet rerum, August. 4. de Genes. ad litt. cap. 12. *usque nunc à creatione, & ultra operatur eorundem generum administrationem, quæ tunc instituta sunt: non ut ipso saltem die septimo potentia eius à cali, & terra omniumque rerum, quæ condiderat gubernatione cessaret; alioqui continuo dilaberentur*. Creatoris namque potentia causa est subsistendi omni creatura: quæ ab eis, quæ creata sunt regendi: si aliquando cessaret, species, omnisque natura consideret. Neque enim

V 2 enim

enim sicut Demus ab Architecto, inquit, in fieri solum à Deo creata pendit. Proinde cum Dominus ait: Pater meus usque modo operatur: continuationem quandam operis eius, quæ uniuersam creaturam continet, & administrat, ostendit. Quod silius ex Scriptura probat: Et cap. 27. Enchirid. Non sane creatoris desistente, bonitate, & malis Angelis subministrare vitam, viuacemque potentiam: quæ subministratio, si auferatur, continuo interibunt. Quæ pluries alibi repetit. Ambrosius 7. in Luc. cap. 23. Denique: ut Deus ab operibus mundi quiescit? non ab operibus, cuius sempiterna, & ingis operatio est: sicut filius ait: Pater meus usque modo operatur & ego operor. In quem sensum hunc locum interpretantur Chrysost. hom. 27. in Ioann. Cyrill. 2. in Ioann. cap. 183. Theophylact. in 7. Ioan. apud Caten. S. Thom. August. iterum tract. 17. in Ioann. & quidem, cum ex Dei operatione sabbato erga omnia à mundi initio, paralytici curationem in Sabbato à se factam licet contra obmurmurantes Phariseos ostendat eo loci Christus male ostenderet, si rerum conseruatio à Deo non esset, nisi, quatenus primo in mundi creatione produxit, quæ postea sese conseruarent, ac propria operatione tuerentur. Neque enim magis operari postea cunctis diebus, Sabbati etiam Deus dici posset, quam, qui die Lunæ horologium, aut aquæ ductum continuo, ac proinde etiam Sabbati die, currentem struxisset. Accedit illud Matth. 5. Qui solem suum oriri facit super bonos, & malos; & pluit super iustos, & iniustos. Quibus quotidianam in nos Dei beneficentiam, non antiquam solum in prima rerum conditione, Christus commendat: maxime, cum tunc mali, & iniusti non fuerint. Dionys. 13. de diuin. nom. Perringens ad omnia pariter, & supra omnia indeficientibus largitionibus, & interminabilibus operationibus, eamque largitionem esse semper eandem, & incessabilem, & immutabilem: essentiali creaturarum à Deo dependentiam in essendo quandiu sunt hæc omnia scripturæ, & Patrum æstimatione supponunt, quam supra diximus, quamque clarius nos docuit Bern. 7. de considerat. his verbis. Quid item Deus, sine quo nihil est? Tam nihil esse sine ipso, quam nec ipse sine se potest: ipse sibi est: ipse omnibus est: ac per hoc quodammodo ipse solus est, qui suum ipsum est, & omnium esse. Ex quibus constat rerum omnium à Deo conseruationem de fide esse (vt supra citatus Hieronymus) Sicut etiam Dei cooperationem cum illis. Quare titulus hic Dominij diuini increata omnia, quæ sunt, inconcussa fide tolli nequit.

CERTAMEN II.

Prefati, alique tituli dominij diuini examinantur. Vbi de huius ad possibilia extensione.

1. Vos alios, vel tres titulos dominij diuini video ab authoribus circumferri, qui mihi non probantur. Primus est gubernationis rerum omnium, quem quidem, si secludas rerum conseruationem, quæ in earum gubernatione includitur, atque secundus titulus dominij diuini increata conseruetur: tertium eius dominij titulum esse non video, sed iurisdictionis, seu Regni diuini actum, atque in creaturis rationalibus gratitudinis incitamentum; Quartus titulus redemptionis conseruetur à seruatore peccati, diaboli, & pœnæ. Sed præterquam titulus hic creatis omnibus communis non est, hominum tantum redemptionis dominij diuini, de quo disputamus titulus non est; sed dominij humanitatis Christi, seu eius, quæ hominis in se recipit. Quintus titulus numerati sollet (sed præcipue à Lefio 10. de attrib. cap. 5. §. quartus titulus) dominij diuini increata ratio ultimi finis, quæ in Deo respectu creaturarum est, ita, vt omnia natura, & essentia sua ad Dei gloriam, & propter Deum, cuiusque bonitatem sint facta: sicut artefacta, quia ad commodum, voluptatemque hominum condita sunt, eis necessitas debent inferuire.

2. Quod autem rerum omnium finalis causa Deus, cuiusque gloria sit probatur communiter ex Proverb. 16. Vniuersa propter semetipsum operatus est dominus: impium quoque ad diem malum. Et ad Hebr. 2. Propter quem omnia. Et ad Roman. 11. Ex ipso, & per ipsum, & in ipso (græcè ἐκ αὐτοῦ) in ipsum seu propter ipsum. sunt omnia. Sed, vt taceam Deum cuiusque gloriam causam ipsi finalem omnium, quæ facit, propriam non esse, vt controuer. de volunt. ostendam, neque id citatis locis, maxime Pauli, contineri: quod dicitur eum esse titulum necessarium, & essentiali dominij creaturarum omnium falsissimum est. Ordinatio enim alicuius in alium tanquam finem, neque fini, dominij, neque ordinato ad illum, seruicis respectu illius, titulum affert, vt mille exemplis claret. Dicuntur autem media, & quæcumque, siue natura, siue ex arbitrio ordinata sunt, fini seruire, siue inferuire, non quidem seruicis propria, quæ dominio proprietatis responderet, (de quo in præfati) sed quatenus seruicis conductionem significat, & seruire, conducere: id clarius significat verbum *inferuire*; quod in re hac verbo *seruio*, de medijs respectu finis dicto, profus æquiualeat, & rigore sermonis responderet.

3. Sed, licet solidiores duo illi tituli creationis, & conseruationis pro dominio diuino adstruendo appareant, communiterque à Doctores habentur: Censet tamen dominium diuinum eis titulis non fundari; sed solius omnipotentia secundum se spectata, titulo à rebus, & operationibus ad extra absoluto diuinum dominium reuera inniti. Licet enim dominium respectum ad id cuius, seu in quod dominium est necessario sonet, neque aliter à nobis concipi queat: ac proinde illud concernat; re tamen vera è genere suo, neque illud connotat, nec respicit. Quemadmodum neque actiua potentia è genere suo effectus possibilitatem concernit; licet nec significari, nec concipi sine respectu ad illam à nobis possit, vt de omnipotentia diuina ostendimus d. 7. quæst. 3. & de creatis potentis agentis cuiusvis naturalis verosimilius indicabamus controersia physicor. Et sanè, quidquid de physica potentia, seu potestate esset: cum potestas iudiciaria, quæ minij potestate planius est: cum potestas iudiciaria, quæ non minus subditos concernit sine eis actu assignatis absolute esse possit: vt constat ex antiquis iudicibus Castellæ, qui nondum designatis subditis, & iurisdictione, potestatem absolutam iudicij riam habebant; licet ex parte obiecti conditionatum: & in potestate ordinis sacerdotalis, antequam ab ordinario ad confessiones audiendas approbentur. Si autem dominium, quæ dominium, reale, & verum respectum non dicit ad rem, in quam est, ita est de Dei dominio censendum: cum diuinum quoduis prædicatum independentia omnis à creatis rebus, adhuc possibilibus, nedum existentibus, etiam tanquam à connexionis terminis magis deceat.

4. Insuper probatur: quia dominium Dei absolute attributum Dei est, ac proinde Dei intrinsecum, & essentiali physice: ergo omnino absolutum à creaturis, maxime existentibus; alioqui eis, vt possunt, deficientibus aliquid Deo intrinsecum deficeret. Quod autem dominium Dei attributum intrinsecum sit constare videtur. Inde enim prouenit, quod nullius creature dominio abdicare se Deus possit, vt fusc ostendimus controuer. 3. de incarnat. d. 1. quæst. 2. Dices dominium creaturarum non esse attributum Dei intrinsecum, & essentiali, ac proinde inabdicabile; sed, quia, cum fundetur in necessaria creatione, & conseruatione illarum à Deo eo ipso, quod sint, sub dominium Dei non cadere, ab illoque subtrahi nequeunt; sicut neque dependentia ab ipso se subtrahere. Sed contra est: quia, nisi aliud in Deo supponatur, nempe omnipotentia, & voluntas, quibus potest rem producere, & conseruare, vel secus, ex præcisa productione, & conseruatione, nec dominium, neque inabdicabiliter illud haberet: est ergo in Deo ius, & potestas antecedens creationem, & existentiam rerum, vt, ubi primum sint, sine alicuius iniuria eius voluntati, & arbitrio subiacent in omnem earum usum. Hoc autem ius dominij proprietatis est. Quemadmodum ergo omnipotentia absoluta est à possibilitate creaturarum: quia est potentia omnium possibilium productiua, si fuerint ita, est potestas Deo intrinseca absoluta ad omnem rei usum.

si fuerit: ita ut conditio non apponatur dominio, sed eius actibus, & obiecto. Vltima probatio huius conclusionis ex probatione sequentis delinquitur.

5. Dico 3. Dominium Dei ultra existentia ad possibilia omnia extenditur. Probatur ex scriptura dicente Deum vocare ea, quæ non sunt, sicut ea quæ sunt: scilicet possibilia in statu puræ possibilitatis, & ex pura sui negatione: ea vero vocatio actus dominij est, quo excellentia dominij diuini prædominij creatis clarescit. Cum enim nulla sit potestas extrahendi res ex nihilo sui, nisi in Deo; ita, nisi in illo, dominium in nondum existentia esse non potest; sed solum in existentia, quæ deest pro arbitrio creato possunt, vel conseruari: quare in creatis Dominij rei existentia ad dominium expectatur, sicut in Deo, ob rationem datam: ex quo vltius constat dominium intrinsecum, & attributale Dei amplius, quam ad possibilia extendi. Neque eis solum commensurari. Cum enim in omnipotentia Dei fundetur, æque, atque ipsa patere debet: ac proinde, sicut hæc amplior de se possibilibus est, sicut & immensitas omni loco etiam possibilibus amplior: ita & de dominio Dei philosophamur, ut de se, ultra possibilia extendatur. Rerum igitur creatio, & conseruatio earum possessio Dei est non dominium, ut initio questionis docebamur.

6. Restat vero examinare an dominium hoc in creatura omnia Deo intrinsecum, quod eius attributum esse diximus, distinctum attributum ab omnipotentia sit. Nihil enim amplius esse videtur, quam potestas producendi, & conseruandi, vel secus pro arbitrio Dei cuncta, & singula creata possibilia, vel existentia. Sed tamen distinctum ab omnipotentia attributum est, licet an ea fundetur, tanquam in titulo, ut hæcenus ostendimus. Ex enim omnipotentia est virtus, & potestas physica producendi, & conseruandi creaturæ, vel secus, in voluntate Dei formaliter stare, ut supra docuimus, admitteretur. Potestas Dominij vero est potestas civilis, moralitque potentia, non quidem creandi, & conseruandi, vtrumque, sed sine iniuria alterius. Denique disparari hic posset an dominium proprietatis diuinum sit addicibile Deo, atque in aliquam creaturam transferibile: atque an aliqua ex parte Deo minui possit: & de secundo patet ex dictis nulla ex parte Deo minui posse, est creaturæ omnes perirent, imo, per impossibile, possibilia omnia ad impossibilitatem migrarent: cum absolutum à creatis, earumque existentia, & possibilitate eiusmodi dominium sit. De primo vero fute equius citato loco de incarnatione: ubi à Deo in addicibile eiusmodi dominium ostendimus. Quod ipsum de potestate iurisdictionis, seu regali dictum puta ob rationes similes, ne iterum ea de re quæst. 2. vel inquiratur.

QVÆSTIO II.

De Regia Monarchica Dei potestate, quæ iurisdictionis Dominium est.

HOc est alteram dominij genus, quod iurisdictionis dicitur. Etque potestas gubernandi subditos: cuius actus sunt præcipere, prohibere, permutare, præmiare, quæ, si absoluta nullique alteri subiectionis est: quod si nulli omnino in ordine villo subdatur est suprema. Vnde apud homines suprema potestas nec datur nec potest, licet Monarchia possit dari, quæ in totum mundum sit: quia & hæc Dei potestati necessario subiecta est.

CERTAMEN VNICVM.

Dominium supremum iurisdictionis, seu regia Monarchica suprema Dei potestas de fide adstruitur.

1. Conclusio, ut titulus fert, est de fide 1. ad Timoth. 1. Rex sacerdotum: dicitur Deus, sicuti & Psalm. 144. Regnum tuum, regnum omnium seculorum. & c. 6. Rex Regum, & Dominus dominantium. Quæ etiam habentur Apocal. 19. num. 16. Ex quibus totius mundi supremam Monarchiam, & Regem aperte, ac de fide Deum esse monstratur. Cum eorum, qui reliquorum mundi Reges sunt, Rex, & Dominus ab scriptura dicatur esse, foreque per sæcula, & æternitatem. I.e. irrationabilibus etiam, & inanimatis plura habentur in libris Iob testimonia, quibus vocare ea Deum, ipsaque præsto esse, atque eius voci obedire suo modo dicuntur: Mathæique 8. cum Christi imperio æstantis ventorum incursum maris magna tranquillitas fieret, mirantes spectatores clamabant: quis est hic: quia venti, & mari obediunt ei: ubi Hieronym. Ex hoc loco intelligimus, quod omnes creature sentiant creatorem: non errore hereticorum, qui omnia putant animantia: sed Maiestate conditoris, quæ apud nos insensibilia, illi sensibilia sunt. Et Apoc. 5. dicitur: Omnem creaturam, quæ in calo est, & super terram, & sub terra, & in mari omnes audiuere, dicentes: sedenti in throno, & agno benedictio, & honor, & gloria, & potestas (græce imperium) in sæcula seculorum.

2. Probatur secundo: quia actus omnes, actus potestatis, seu dominij iurisdictionis, & regie exercere potest: imo, & exercet. Præcipit, & prohibet legitime, iustissimeque, ut ex scriptura passim constat à Deo extraordinaria & præcellenti iurisdictione, à materia independente, ut leuissima quæque, voluntate sua graui efficeret, ac sub mortali possit vel præcipere, vel prohibere: ut pro dolor! in prohibitione prima eius de fructu arboris scientiæ boni, & mali malo nostro didicimus. Secundo: summam habet potestatem puniendi, de factoque malos æternis suppliciis addicit, punitque ex scriptura, & fide. Summam item potestatem præmiandi, ac de facto inefabilibus præmiis bene de se meritis rependit, ut scriptura etiam, & fides docent. Denique: quod permittendi habeat potestatem certius est, quam, ut probatione indigeat: pleraque enim nobis permittit, quæ posset prohibere: imo vero tam pauca, & exigua horum comparatione prohibet, ut omnium fere nobis copiam faciat. Peccati permissio huius potestatis permittendi, de qua nunc, actus non est, sed vel potestatis puniendi, si in peccatum peccati sit, vel dominij proprietatis Dei erga sua dona, & rationales creaturas, vel prouidentie.

3. Regiæ huius supremæ potestatis, seu dominij iurisdictionis tituli naturales sunt. Suprema ipsius excellentia, tum in essendo, tum in scientia, & voluntate, & potentia: ob quæ natura sua ad gubernanda omnia præstantissimus est. Sicuti animis rationalis, quæ talis ob sui præstantiam ad gubernandum corpus, eiusque membra: ac Spiritus Angelici ad gubernandum modum inferiorem corporeum, & sublunarem: & maritus uxorem. Quia nimirum hi omnes rebus præfatis natura sua in scientia, voluntate, & potentia præcellunt, ac proinde eis natura sua præfunt. Secundo ratione causalitatis, seu causæ in actu primo omnium. Naturale hoc iurisdictionis dominium, & regium ius, ac potestatem Deus habet. Sic naturale ius gubernandi filium quandiu directione, & gubernatione eget, habet Pater. Imo in creaturas participatiue, & imitatiue ob eiusmodi titulos dominium naturale iurisdictionis à Deo descendit: nec non naturalia iurisdictionis dominia creata, quæ tyrannides non sunt.